

Čebelarjeva opravila v juniju

Ivan Esenko – Ljubljana

ivan.esenko@gmail.com

»O kresi se dan prevesi,« je star rek, ki nas na ljudski način opominja na sončev obrat oziroma poletni solsticij. V juniju torej doživimo najdaljši dan in najkrajšo noč v letu, kar se očitno odraža tudi pri čebelah. Čebelje družine v tem mesecu dosežejo vrhunec svojega razvoja, zato ima čebelar pri njih veliko opraviti, junij pa je med drugim prepoznaven tudi kot mesec glavnih čebeljih paš. V tem času cvetita pravi kostanj in lipa, pričakujemo pa lahko tudi medenje smreke. Cveti tudi množica drugih medonosnih rastlin, bodisi na travnikih bodisi v gozdu, zato je čebelam v tem mesecu ob ugodnih dejavnikih vremena dejansko z rožicami postlano.

Če je čebelam vreme naklonjeno, bodo izkoristile pašo, pri tem pa ne bodo potrebovale posebnih posegov, ne pozabite pa na oskrbo z vodo, če pride suša brez padavin, kot letos aprila, še posebej če prevažamo na pašo. Povsem drugače pa je, kadar slabe vremenske razmere zadržujejo čebele v panjih. Pogoji za rojenje so ob močno razvitih družinah več kot idealni, kar pomeni, da se lahko nadejamo rojev, ki nam znatno otežijo čebelarjenje. Glavni vzrok rojenju, ki ga sicer razumemo kot razmnoževanje čebel in izkazuje njihovo vitalnost, je predvsem prostorska stiska. Trganje matičnikov v družinah, ki so v rojilnem razpoloženju, pomeni zgolj gašenje požara, ki še zdaleč ne pomeni najboljše rešitve. Bolje je, da v tem primeru delamo narejence, matičnike in pokrito zalego pa izkoristimo kot vzrejni material. Hkrati pa se izognemo nepotrebnemu plezanju po drevju oziroma ogrebanju rojev na težko dostopnih mestih. Družino, ki je nameravala rojiti in smo ji odvzeli nekaj zaleženih satov s čebelami, bo bržkone minilo rojilno razpoloženje. Tudi v juniju čebele odlično gradijo, zato jim damo v delo satnice, s čimer jih dodatno zaposlimo in s tem preprečujemo rojenje.

Narejence delam v prašilčkih ali kar v gospodarskih panjih. V pripravljen panj oziroma prašilček vstavim dva sata s pokrito zalego, mednju pa pod zgornjo letvico pritrdim pokrit matičnik. Dodam še sat s cvetnim prahom in medom in dva do tri prazne izdelane sate. Če v ta namen uporabim gospodarski panj, uporabim slepi sat, to je deska v velikosti satnika, s katero pregradim uporabljeni del panja od praznega. Izdelano družino odprem na novem stojšču

Sat z medom, ki vsebuje melecitozo.

Foto: Ivan Esenko

Foto: Ivan Esenko

Pravi kostanj (*Castanea sativa*) spada med najpomembnejše čebelje paše pri nas.

šele pozno popoldne naslednji dan. Nova lokacija mora biti od stare oddaljena vsaj tri kilometre, da se čebele ne bi vračale v stare panje. Ker zadnja leta čebelarim le na eni lokaciji, se pri novoizdelanih družinah pašne čebele vrnejo v stare panje, seveda pa je boljše čebele prestaviti. To pomeni, da so družine nekaj dni brez stika z zunanjim svetom, zato jim v pitalnike nalijem sladkorno raztopino, ki jim pomeni tako vir hrane kot tudi vode. Z maticami za izdelavo narejencev pa se seveda lahko oskrbimo pri registriranih vzrejevalcih matic.

V posameznih letih lahko gozdni med vsebuje večji odstotek melecitoze, ki povzroča strjevanje medu že v satju. Melecitoza je trisaharid, ki že v majhni količini v medu povzroča kristalizacijo. Že med pašo preventivno z naključnimi pregledi medišč preverimo stanje prinesenih zalog. Če ugotovimo, da se med v satju strjuje, začnemo točenje. V začetni fazi se bo strjeni med v čepkih odlepil iz celic, kar se med točenjem dobro sliši na obodu točila, če pa bomo predolgo

Fotografija prikazuje čebelo, ki ventilira zrak na panjskem žrelu z zadkom, obrnjenim navzdol, kar pomeni, da panj zrači v poletni vročini ali odvaja odvečno vlago iz njega.

Čebela na tej fotografiji ima zadek privzdignjen, pri čemer očitno izstopa dišavna ali Nasonova žleza. To govori o prahi oziroma orientacijskem letu mladih čebel, rojevi čebeli ali tisti čebeli, ki označuje domače žrelo panja oziroma plemenilčka, ki čaka matico, ki se vrača s snubitvenega leta.

Foto: Ivan Esenko

čakali, pa medu s točenjem ni več mogoče spraviti iz satja. Pomagamo si s tem, da deloma iztočene sate z ostanki strjenega medu škropimo z vodo, preden jih vrnemo v panje. Na ta način vsaj nekoliko pomagamo čebelam pri uporabi strjenih zalog in poskrbimo, da jih kar se da hitro porabijo. Vsekakor pa moramo biti pozorni na strjene zaloge medu v satju, da se ne bi slučajno znašle med zimskimi zalogami, kar bi bilo za družine, ki prezimujejo, lahko celo usodno. Leta 2013 sem težavo s škropljenjem deloma iztočenih satov (fotografija), v katerih je bil melecitozni med, uspešno rešil. V juliju sem ob pregledu čebeljih družin strjeni med v satju zaman iskal.

Junija cveti pravi kostanj, ki pomeni pomembno čebeljo pašo. Kostanjeva paša je bogata s cvetnim prahom, s katerim čebele včasih tako napolnijo plodišča, da celo omejijo matico pri zaleganju. Donose na tej paši navadno delimo na pol, od tega polovica predstavlja cvetni prah, polovica pa med. Čebelarji, ki se ukvarjajo s pridelavo cvetnega prahu, ga v kostanjevi paši pridelajo največ. Kostanjeva paša velja za razmeroma zanesljivo, ustavi pa jo lahko nenaden nalič, ki izpere občutljiva socvetja, ki oprana od dežja na poletni vročini hitro porjavijo. Da so čebele na kostanjevi paši srboritejše, pa ve vsak čebelar, ki je bil deležen njihovih pikov. Tu v dolini ob vznožju Toškega Čela, kjer čebelarim, se medenje pravega kostanja pogosto pokriva z medenjem ozkolistne lipe. Mešanica medu,

ki ga točim, ima tako značilen okus in vonj, da me je sin, ki je bil v 80. letih prejšnjega stoletja, odkar tukaj čebelarimo, predšolski otrok, opomnil, da bi ga prepoznal med stotimi drugimi vzorci in da se od takrat ni prav nič spremenil. To potrjuje, da je med svojevrstna osebna izkaznica rastlinskega sveta okolja, v katerem je bil nabran.

Ne smemo pozabiti na zaloge satovja, ki ga imamo morada na zalogi. V juniju je voščena vešča zelo dejavna, pri čemer ji delajo uslugo visoke temperature. Vešča in njene razvojne oblike so dejavne nad 10 °C, zato moramo biti v tem toplem mesecu kot tudi tistih, ki sledijo, nanjo zelo pozorni. Voščine in staro satje sproti talimo v sončnem talilniku, kolikor pač utegnemo.

Smrtoglavec (*Acherontia atropos*) je zajeten nočni metulj, ki v toplejših nočeh vdira v čebelje panje, kjer se naužije medu. Čebele ga nemalokrat pokončajo, z izdelavino pokritega pa čebelar največkrat najde ob jesenskem pregledu na podnici. Škoda, ki jo naredi v panju, je zanemarljiva, zato ga sprejemamo kot zanimivost. Takole pa nočnega obiskovalca pričakajo čebele na panjskem žrelu.

Foto: Ivan Esenko